

ז'ערת חקנים

עלון שבועי להגדלת ורוממות התורה ולומדיה, והחדרת השקפה טהורה ואמתית לכל אחד מישראל

גליון מס': 311 פרשת תרומה שבת קודש ד' אדר תש"פ (29 בפברואר 2020 למנינים)

בנשיאות מורנו הרב חיים רבי שליט"א

כניסה	17:17	18:14	18:51	ר"ת
תל-אביב				
ירושלים	17:01*	18:13	18:54	
חיפה	17:06	18:13	18:50	
באר שבע	17:18	18:15	18:52	
*לנוהגים 40 דק' 16:39				

"לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה"

המשא המרכזי

מורנו הרב חיים רבי שליט"א

וענינה, אות יב-לז) "ליתן שבח והודאה תמיד, בין בטיבו, בין בעקו" כלומר, לחפש בבעיות הקשות דברים טובים ועליהם להודות. וזה באמת כבוד שמים. אבל לומר תודה לה' יתברך על הצרות והיסורים זה לא מתאים לבעל אמונה, וכנ"ל, אלא רק על התוצאה - רואים ישועות אומרים שירה ותודה.

הישועה הגדולה והחזקה באמת

המתנה הגדולה מה' יתברך, זה לא הישועה החומרית הכלכלית, אלא הדקות בה' יתברך, החיזוק באמונה וההרגשה של קירבת ה' יתברך. וזה מדויק בפסוק (הפס' לז, כז) "חֲזֹקוּ וַיֵּאמֶץ לְבַבְכֶם כָּל הַמִּיחֲלִים לַה'" וביאר רבינו החסיד הרב מבריסק זיע"א, כאשר בשמים אהבים יהודי איש אמונה, השכר שנותנים לו זה לא כסף, אלא השגות נוספות באמונה, בבחינת חזקו ויאמץ לבבכם, כלומר, מרגיש לב חזק של אמונה בזכות שהוא מייחל תמיד לה' יתברך.

לומר פתגם חומרי זה רווח קטן, כמו 'תרמתי ונושעתי' אמרתי תודה ונושעתי וכדומה, ובודאי יש כאלה שיגידו: תרמתי ולא נושעתי! התפללתי ולא קיבלתי! בכיתי ולא נענית! אבל, מי שזכה להתחזק באמונה, להרגיש מציאות ה' יתברך יום לילה, ובכל מה שעובר עליו מחזק עצמו ומרגיש ומכין ואומר זה מהשמים לטובה, הוא יזכה במתנה מה' יתברך לעוד דרגות רוחניות. זה שווה מיליונים! זה שווה פי אלף מישועה חומרית. וזה בעצם פתגם תורני של בעל אמונה: לדוגמא, 'תרמתי והתחזקתי באמונה' התפללתי וזכיתי לקרבת ה' וכן 'בכיתי בתפילה וזכיתי להשגות בקדושים תהיו' תרמתי ולא נושעתי והתחזקתי. וזה כעין טבילה במי הדעת (עיין רמב"ם סוף הלכות מקואות).

וידוע המעשה על רבינו הרב מבריסק זיע"א, שלא רצה לקבל סכום כסף גדול עבור מלגות לאברכים חודש בחודשו, והעדיף כל חודש לבקש מה' יתברך ולהרגיש קרבת ה' בהשגות בבחינת "חזקו ויאמץ לבבכם". וזה בבחינת "אה עניוהא לישראל" (תנ"ך) וביאר שם רבינו חננאל, שבזכות העניוה לביט שבור, וכוונתם לשמים, ועיניהם תלויות לרחמי וחסדיו. ומי שלא זכה לאמונה בהשגות, הוא מרוחק מה' יתברך רח"ל, כמו הנחש שנענש "ועפר תאכל כל ימי חיידך". (עיין יומא ע"ה).

לסיכום:

על כל צרה שלא תבוא, ועיכובים ובעיות וקשיים, וקוצר רוח ופיזור הנפש, חובה קדושה להתחזק באמונה, שהכל מהשמים לטובה. וחייב להתעלות ברוחניות, בתורה, ובעבודת ה' יתברך. ואין לומר תודה על הצרות והיסורים, זה מסוכן! וזה לא אמת וזה לא מהלב. אלא יש להפעיל את האמונה, להתחזק באמונה ולבקש קירבת ה' באמונה. אבל כאשר זכה לישועה ממש, ב"ה יש בריאות, ב"ה יש פרנסה, ב"ה יש שלום בית, ב"ה זוכים לעבודת ה' יתברך, אז ניתן לומר תודה ושירה. וכן על כל צרה שלא תבוא, יכול בעיניים של אמונה למצוא בתוך הצרה ענין ששמח בו, ועל זה יודה לה' יתברך. על כל הטוב ממש, ולא הרע. וזה מצויין! ולואו! שנוכה להיות תמיד - על שעות, בכל מקום ובכל זמן - להיות בעל אמונה, מאמינים בני מאמינים (שבת כ"ז) ותודה רבה לה' יתברך על הכל, והיתה לה' המלוכה, אמן ואמן.

תודה ושירה - תוצאה של אמונה

מצוה שנוהגת בכל מקום זמן

בפרשת השבוע פרשת תרומה יש שלוש מצוות ששייכות למשכן ולבית המקדש, וכל הפרשה כולה אינה נוהגת בזמן הזה. אבל יש פסוק אחד בפרשה, שיש בו יסוד גדול באמונה והפסוק הוא: "וַיִּתֶּן עַל הַשִּׁלְחָן לֶחֶם פָּנִים לְפָנֵי תְּמִיד".

ומה למעשה המצוה בפסוק זה? הקדוש ברוך הוא מצווה אותנו שיהיה לחם פנים על השולחן בבית המקדש תמיד, ביום ולילה, בשבת ובחג. וזה צריך להיות ממש תמיד עד כדי כך שכאשר עורכים ומחליפים כל שבת את לחם הפנים, יש להיזהר שהשולחן לא יראה ריק לגמרי אפילו לשניה אחת, ולכן מזיזים את הישן ומיד מכניסים את החדש, והשולחן יש עליו לחם תמיד (ועיין מנחות ל"ט). ולמרות שפסוק זה נאמר רק לכהנים ורק בזמן ששבת המקדש קיים, יש בפסוק זה לימוד גדול לכל עם ישראל, גם למי שלא כהן, וגם בזמן הזה.

דוד המלך אומר בתהילים (פ"ו, ט): "שִׁיטִי ה' לְגִנְדֵי תְּמִיד" ולפי מה שלמדנו בפסוק הנ"ל ש"תמיד" הכוונה תמיד ממש! בלי שניה אחת של הפסוק!!! יש לנו ללמוד גם לעניין 'שיתית', שהכוונה פשוטו כמשמעו! יום יום, שעה שעה, רגע רגע, לחשוב ולהרגיש אמונה יש בורא לעולם! והכל מהשמים לטובה! וגם כשנמצא בבית המרחץ ובית הכסא מצווה לחשוב כך (עיין מלחמת שלמה בק"ע אורח סימן פ"ה).

עין במר בוכה ולב שמח

אמונה בה' יתברך, זה לא רק לומר תודה לה', וזה לא רק להרגיש אני מודה לה' יתברך. אלא אמונה פירושה, להרגיש בכל רגע ורגע שכל מה שעובר עלי על מהשמים לטובתי. גם בעיות של בריאות, שידוכים, פרנסה, שלום בית, צער גידול בנים, מצב רוח, וכל מה שסובלים ומרגישים עיכובים, מחסומים, קשיים, יש לומר בפה מלא: זה מהשמים לטובה! ויותר מכך, זה מהשמים, וזה מגיע לי! מהשמים מסיירים אותי, ואני מקבל את כל באהבה, ומברך את השם על הרעה והטובה שמהם, בבחינת עין במר בוכה ולב שמח (מד"י, וילף פסוק טו), כלומר, מותר לבכות כאשר האדם סובל, מותר להיות בצער כאשר זה קשה, מותר לצעוק אוי מכל הלב. ולכן מברכים על הרעה כשם שברכים על הטובה ומצוה לברך בשמחה (בבב"ב ט"ז) ופרש רש"י, בלב שלם. ומצוה גם להיות בצער, כי זה כואב, כי מרגיש שבשמים לא מרוצים ממנו, ולכן מכאיבים לו. וזה דרגה של בעל אמונה, להרגיש צער שמהשמים מענישים אותו, ולהרגיש שמחה ואמונה שזה מהשמים לטובתו.

המטרה העיקרית של היסורים

ההבדל בין צער לעצבות, עצבות זה כעין איש, כעין טענה ושאלה למה אני סובל, ואין לו תשובות והוא בצעבות, וזה אסור! אבל צער זה דבר טבעי ומוסרי שקשור לאמונה, להרגיש שהכל מהשמים לטובה, וגם להרגיש שמהשמים מציעים אתי על מעשי, ודורשים ממני להתקדם ולהתחזק בעבודת ה' יתברך. ומי שלא בצער וחושב שזה יסורים של אהבה (בבב"ב ט"ז) הרי זה בעל גאווה. וחז"ל הקדושים אמרו על עצמם, לא הן ולא שכרן (בבב"ב ט"ז). ועל ידי שמגדיל את האמונה ומרגיש שמהשמים מציעים ומענישים אותי, בזה הוא מקיים את רצונו ה' יתברך, ומקדש שם שמים באמונתו, ואשריו ואשרי חלקו.

משל למה הדבר דומה, לאבא שמכה את בנו, והבן חצוף ועונה לאבא ואומר זה לא כואב, ואביו שוב מכהו, והבן שוב עונה זה לא כואב. וכמוכן שזה חוצפה של הבן, כי אבא רוצה לעורר את בנו להתקדם, ולא רוצה להתאכזר עליו. כך הקב"ה, כאשר מקבלים יסורים, יש להפעיל את האמונה, ולהרגיש שזה כואב והוא בצער והוא מקבל את זה באהבה. וזה עיקר המטרה של היסורים, להרגיש צער ויסורים, ולומר בפה שזה מהשמים לטובתי, כדי שאתעורר ואתקדם בתורה ויראה. וכשאין לו צער, אז אין זה יסורים. וכשלא אומר זה מהשמים, אז אינו מתקדם ויקבל עוד יסורים. ומפורש ברמב"ם (רפ"ק הלכות תענית) שמדריך התשובה, לומר הכל בגלל מעשינו הרעים, וזה יגרום להסיר הצרה מעליהם. ע"ש. ומפורש בפסוק בתהילים (ע"ג, ט"ז): "כִּי חָמַת אָדָם תּוֹדֶךָ, שְׂאֵרֵי חַמַּת תִּחַגֵּר" ופרש רש"י, כשיש כעס מהשמים ומודים ומשבחים את ה' יתברך, אז שאריות של כעס שבשמים, חוגר אותם ולא מוציא. כלומר, על ידי אמונה שהכל מהשמים משלימים את המטרה, וחוזרים לאבינו שבשמים, ואין זה הודיה לה' יתברך, כי כשמקבלים צרות ויסורים מה' יתברך לא אומרים תודה! אלא רק הודאה להודות לה' יתברך שזה מהשמים לטובתי, בבחינת "ומודה ועוזב ירוחם" (משלי כ"ח) כלומר, מודה ומתודה שזה מהשמים בעוונות שלו. כמו עכן שאמר לו יהושע "תן תודה!" והודה שגזל ומעל בחרם (מכובדור במלחמת פנהלדיו מ"ג, ופסוקי ד"רים שחיה בניו"ל, ע"ג, פ"ג פ"ג כ"י במשלי ט"ז).

ולמה באמת אין לומר תודה על היסורים ועל הצרות ועל הבעיות? כי תודה אומרים כשמרגישים ממש שזה דבר טוב. וזה לא יתכן לומר כאשר יש לו צער! ואם אומרים כן, הרי זה שקר! וכי באמת הוא מרגיש טוב בצרות?! הרי זה מיחזק כשיקרא. ועדיף שיתחזק בתורה ויראה, ולא בקורבן תודה.

מתי ועל מה צריך לומר תודה?

ועוד מצינו בתנ"ך שתמיד אמירת התודה באה לאחר שהגיעה הישועה באמת, ורק אז אמרו שירה ותודה. כמו בשירת הים "לְגֹזֵר יַם סוּף לְגֹרֵים כִּי לַעֲלֹם חֲסִדוֹ". וכן הפסוק "אוֹדֶךָ כִּי עֲנִיתִנִי וְתָהִי לִי לִישׁוּעָה" (תהילים ק"ח), כאשר מרגישים את הישועה מה' יתברך, מודים לו. וכן הפסוק (תהילים י"ג) "אֲשִׁירָה לַה' כִּי גָמַל עָלַי" כלומר, אשירה לה' כאשר יגמול עלי חסדו (מנחות ט"ז), וכן הפסוק (תהילים ק) "בְּאוֹ שִׁעְרֵי בְּתוּדָה" כלומר, כשממלא מבוקשם יוצאים בתודה (מנחות ט"ז), וכן הפסוק (תהילים קמ"ג) "עָנֵנוּ לַה' בְּתוּדָה" כלומר, לאחר הישועה מוצרים בתודה (עיין מנחות, ר"ק, ומנחות ט"ז), וכן הפסוק (שפי"ה י"ג, ט"ז) "וַיֵּאמֶרְתָּ בַיּוֹם הַהוּא אוֹדֶךָ ה' כִּי אָנַפְתָּ בִּי יֵשֶׁב אֶפְסֹד וַתִּנְחַמְנִי" ביום ההוא - כלומר, בעת הגאולה (מנחות ט"ז), ולא בזמן הצרות. וכן בגמרא (שבת י"ג) על החסידים שהיו מחבבין את הצרות, ופרש רש"י, שנגאלין מהן. ע"ש. והשירה הגדולה של דוד המלך עליו השלום בספר תהלים (פס"ק י"ח) "דְּבָרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בַּיּוֹם הַצֵּלָה ה' אוֹתוֹ מִכַּף כָּל אֲבִיו וּמִדַּי שְׂאוּל" וזוהו על כך בספר שאל-ב-ב (פס"ק כ"ג), ופרש רש"י, לאחר שעברו עליו כל צרותיו וניצול מכולם! ע"ש. זה הכלל: לפני הישועה יש להתחזק באמונה ולהצדיק דין שמים, בבחינת "וַיִּתְחַזַּק דָּוִד בַּה' אֱלֹהָיו" (שמואל-ב' ל"ו), ולאחר הישועה לומר תודה ושירה ולקדש שם שמים. וזה בעצם כוונת רבינו הקדוש רבי נתן זיע"א (ליקוטי הלכות, מ"ח, פ"ק)

והתשוקה של האכילה בהגזמה (ועי' בח"ח ט"ז פ' בהר-בחקתי סק"י, ומשנ"ב סי' תקע"ח סק"ב).

גזל מקטרג בראש!

שאלה: אני מטפלת בקשישים מטעם ביטוח לאומי, האם מותר לי לשתות כוס מיץ או כוס מים קרים מהמקרר מבלי לבקש רשות מהקשישים?

תשובה: אסור בהחלט! ובפרט בזקנים המקפידים מאד על רכושם, על מאכלם ועל כליהם, שצריך לבקש רשות פעם אחת לתמיד, ואז יהיה מותר לשתות מים קרים ללא הגבלה. ויש לדעת שעוון גזל, הוא עוון חמור מאד, ויש להזהר בזה מאד. וכידוע מהגר"א זיע"א, שעל עוון גזל צריך לחזור בגלגול, רחמנא ליצלן (עי' ביאורי הגר"א משלי יד, כה).

להכנס לחנות רק בשביל למדוד

שאלה: ידוע שכאשר מזמינים מחוץ לארץ ביגוד של מותג מסוים, המחיר הוא זול בכחמשים אחוז לפחות. ושאלתי היא, האם מותר להכנס לחנות בארץ של אותו מותג, רק כדי למדוד את הפרט, כדי לדעת איזו מידה להזמין מחוץ לארץ?

תשובה: יש כאן בעיה של גזל, ושל גניבת דעת. והטוב ביותר הוא להודיע למוכר שהוא רוצה לעשות כן, ולשלם סכום מסוים דמי שימוש וזמן, ואז יהיה ברכה בהזמנה, להרבה שמחות.

שתיית משקה חריף לשמחת הלב

שאלה: מה הדין לשתות משקאות משכרים לשמחת הלב?

תשובה: משקה חריף הוא מסוכן ומזיק לגוף, וזה לא מתאים אפילו בשבתות וחגים, וגם לא בפורים. ומפורש ברמב"ם (הל' דעות פ"ח), שלהיות שיכור הרי זה מגונה. והוסיף שם שאם זה בפני עמי הארץ, הרי זה חילול ה'.

אז לזקנים וכיוצא בזה, מעט משקה ניחא, אולם צעירים צריכים להזהר בזה מאד. וזה מנודד ומשכר ומשקר. וד"ל.

מסטיק וסוכריה בבית הכסא

שאלה: האם מותר למצוץ סוכריה או ללעוס מסטיק בבית הכסא?

תשובה: מותר. כי זה בתוך פיו ואין לו דין אוכל, ובפרט בית הכסא של זמנינו שאין לו דין בית כסא ממש. כמוכן כשבא לברך אשר יצר יש להוציא מהפה. ולברך ביראת שמיים ובכבוד גדול לכבוד השם יתברך.

וידוי בקריאת שמע שעל המטה בישיבה
שאלה: האם מותר לומר וידוי בקריאת שמע שעל המטה בישיבה, משום שאני עייף וחלש מאד?

תשובה: נראה שמותר, משום שעצם הוידוי הוא העיקר, אף על פי שנאמר בישיבה. והעיקר הכוונה בלב ובפה, ואין העמידה מעכבת. אמנם נכון שבכיפור העמידה בוידוי מעכבת, וצריך להתוודות מעומד (עי' משנ"ב סי' תנ"ו סק"ח), אין זה דומה לנידונינו, משום ששם זה בציבור, ויש צורך מאד להראות הכנעה וכבוד, אבל בבית ביחיד והוא על מטתו, מותר לומר וידוי בישיבה. ויש קצת ראייה מרבי אלעזר בן דורדיא, שהניח ראשו בין ברכיו ועשה תשובה שלימה (עי' ע"ז יז). ועוד קצת ראייה מהוידוי של ראש השנה בתקיעות דמיושב, ששם מתוודה בלבו בישיבה (ועי' חזו"ע ימים טובים עמ' קל"ה).

תולעים בפטריות טריות

שאלה: רציתי לשאול האם יש נגיעות של חרקים בפטריות טריות? ואיך ניתן לבדקן?

תשובה: שמעתי שיש בפטריות טריות בעיות של תולעים, ולכן צריך לפתוח בפנים ולראות שאין תולעים. וגם כשקונים פטריות בהשגחת הבד"ץ, יש לבדוק, משום שאין בד"ץ על תולעים... רצוי לקנות רק פטריות טריות ולא יבשות. וכן לקנות מיצרן בעל שם מיוחד וחשוב, הדואג לייצר פטריות מעולות, ובתנאי גידול מעולים (ועי' בספר בדיקת המזון כהלכה ח"א עמ' 347).

כמה עצות שלא לאכול בהגזמה

שאלה: מה עושים כשיש כל הזמן הרגשה של צורך לאכול בהגזמה, במיוחד כשהמצב הנפשי לא הכי טוב? אם כבוד הרב יכול לתת לי הנהגות ועצות נכונות, אשמח מאד.

תשובה: הרי לך כמה עצות: א. יש לאכול דברים שאינם מזיקים, כגון גזר, קולורבי וכדומה. ב. יש ללעוס מסטיק, וזה מרגיע. ג. לאכול קצת ממתקים זה לא נורא. ד. לשתות הרבה מים, וזה מונע רעב, כידוע. ה. לא להסתכל על האוכל. ו. להתעמל ולעשות 'הליכה' בכל יום. וזה מביא כח, זריזות ובטחון, ומרפא את הנפש. ז. להשתדל שלא לאכול בלילה. ח. לעשות בכל יום תענית הראב"ד ולכוין לכך, וזה יעזור לך מאד לשבור את התאוה

כיבוס טלית קטן עם בגדי תינוקות מטונפים

שאלה: מה הדין לכבס טלית קטן מצוייצת כהלכתה, יחד עם כביסה של תינוקות וכיוצא בזה, שהם ממש מטונפים?

תשובה: מותר, משום שטלית היא בכלל תשמישי מצוה ולא תשמישי קדושה. וכן אין בזה בעיה של מעלין בקודש ואין מורידין (ויצ"א ח"ב סי' 6). ובנדון דידן הטלית לבסוף נקיה ומכובסת, ואין בעיה כלל.

עצה טובה, להניח את הטלית קטן בתוך שרוול של חולצה או בתוך גרביים שמתכבסים במכונת כביסה, ועל ידי כך לא יהיה קלקול לחוטי הציצית כלל ועיקר. והנוהגים לכבס טלית קטן עם כביסה רגילה של הגדולים או שעושים שרייה וכיבוס בקערה נפרדת, הרי זה משובח.

לצאת מבית הכנסת סמוך לאמירת הקדיש

שאלה: האם מותר לצאת מבית הכנסת סמוך לאמירת הקדיש?

תשובה: מסתבר שאסור, משום שאין זה כבוד שמים לצאת מבית הכנסת סמוך לאמירת הקדיש. ומפורש כן בשלחן ערוך (סי' נו ס"א), שיש להשתדל לרוץ כדי לשמוע קדיש, ע"ש. ועל אחת כמה וכמה כאשר אדם נמצא בבית הכנסת ומיד אומרים קדיש, שאסור לצאת. וזה דומה לספר תורה, שאסור לצאת באמצע הקריאה, אלא רק בין גברא לגברא, אם יש בזה צורך גדול (משנ"ב בסי' קנ"ו סק"ג). וכן אסור לרוץ כאשר יוצא מבית הכנסת, (משנ"ב בסי' 5 ס"ק מג), ועל אחת כמה וכמה בנדון דידן.

ומפורש בגמרא (בבב"ב יב), כאשר תלמיד חכם חולה, יש מצוה להתפלל עליו, וצריך להרגיש צער גדול בתפלה לרפואתו, ועל אחת כמה וכמה על כבוד שמים. ויש להתבונן תמיד כשיוצאים מבית הכנסת, שלא לגרום חס ושלום לחילול שם שמים. ולדוגמא, בשבת קודש לאחר מוסף, יש להמתין לקדיש שלאחר "מזמור שיר ליום השבת", ורק אחר כך לצאת.

והעיר מורנו הר"ר יגאל כהן שליט"א, שמה שהתיר רבנו הרמ"א (בסי' נה ס"ב) לצאת בזמן הקדיש אם ישארו עשרה בלעדיו, ע"ש, כוונתו כשיש הכרח לצאת לנקביו, או שזמנו דחוק מאד מאד (עי' ערוך השלחן אות ו).

גלריית ההילולא הגדולה

תש"פ - 2020

הזדהו לדה' כי טוב נשמת כל חי תברך את שמך

